

از گشایش اعتبار تا قاچاق

از نگاه آقای مهدی جواهری، مدیریت نمایندگی ساعت رولکس ایران، تعامل بین دولت و فعال اقتصادی، برای شکوفایی اقتصاد لازم است.

متأسفانه، مشکلات و نارسایی‌های موجود در امر واردات کالا به طور عام و واردات ساعت به طور خاص، که موضوع کاری گروهی از بازرگانان و واردکنندگان کالاها است، ما را بر آن می‌دارد که برخی از این مشکلات را منعکس نماییم و امید داریم اقداماتی از طرف مسؤولان دلسوز کشور، جهت رفع این مشکلات صورت گیرد.

از مهمترین مسایل و مشکلاتی که متأسفانه جهان غرب و آمریکا به کشورمان تحمیل نمود، موضوع تحریم بانک‌های دولتی بود. پیش از این، با گشایش اعتبار از طریق بانک ملی یا بانک‌های دولتی دیگر، قیمت اجناس را به حساب‌های تولیدکنندگان واریز می‌کردیم که متأسفانه پس از تحریم‌ها با مشکلاتی مواجه شده‌ایم. به عنوان مثال، در یک مورد اخیر، اعتبار ما در حدود سه ماه در بانک معطل ماند و بانک نتوانست پول را پرداخت کند. در نتیجه، شب عید سال جاری، نتوانستیم سفارشات خود را به موقع به مشتریان تحویل دهیم که این امر منجر به وارد آمدن خساراتی گردید. اخیراً، اقداماتی انجام داده‌ایم که به جای بانک‌های دولتی، از طریق بانک‌های خصوصی که مورد تحریم‌ها واقع نشده‌اند، به گشایش اعتبار اقدام نماییم. البته این موضوع و میزان موفقیت آن، هنوز در حاله‌ای از ابهام است. باید گفت، آنچه برای واردکنندگان بسیار ضروری است، تسریع در امر واردات می‌باشد و مسایلی از این قبیل می‌توانند بر روند کاری بازرگانان تأثیرات منفی بگذارد.

در همین راستا، می‌توان به مسایل گمرکی، بازرگانی، بازرسی و انطباق کالاها و همچنین زمان مربوط به ترخیص کالاها از گمرک اشاره کرد. نیاز به قطعات یدکی که تحویل آنها در کوتاه مدت، امری ضروری است در کنار برخی موانع دست و پاگیر چون اختراهای ارسال گمرک، تقاضای فاکتور جنس و مسایل بوروکراتیک از این دست، حتی در برخی مواقع ما را از ترخیص کالا منصرف می‌کند. در صورتی که خود گمرک با دریافت عوارض گمرکی می‌تواند ترافیک موجود را برطرف کرده و موجب تسریع در امر واردات شود. از سوی دیگر، تسهیل در این روند که با یاری دولت صورت می‌گیرد، در کاهش قیمت‌های داخلی هم تأثیرگذار است.

از مسایل قابل ذکر دیگر، عدم ثبات سیاست‌های پولی و ارزی کشور است که واردکنندگان را، اعم از واردکنندگان کالاهای مصرفی

خبیث و کثیف

فساد مالی در کشورهای جهان، از مهمترین موانع رشد و توسعه اقتصادی به شمار می‌رود.

صمیمانه بپرسیم: آیا تا به حال مرتکب فساد شده‌اید؟

البته فساد از دیرباز به شکل‌های مختلف و با درجه آسیب‌رسانی گوناگون وجود داشته است و عارضه‌ای است که امروزه گریبانگیر همه کشورها - توسعه یافته یا کمتر توسعه یافته، دموکراتیک یا غیردموکراتیک - می‌باشد. خصوصاً آن که هیچ کشوری از لحاظ فساد اداری در جهان، بدون عیب نیست.

از سوی دیگر، فساد مثل یک بیماری مسری خطرناک، به سرعت از سازمانی به سازمان دیگر، از نهادی به نهاد دیگر، از مردمی به مردم دیگر و حتی از کشوری به کشور دیگر سرایت می‌کند. امروزه، سازمان‌های مختلفی به بررسی و اندازه‌گیری میزان فساد و شاخص‌های آن در جهان می‌پردازند. از جمله این سازمان‌ها، سازمان شفافیت بین‌المللی می‌باشد. محاسبه این شاخص‌ها بر مبنای نظرخواهی از شهروندان، متخصصان و صاحبان مشاغل است. از جمله این شاخص‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره داشت.

شاخص ادراک فساد (CPI)

این شاخص، تقاضای رشوه را اندازه‌گیری می‌کند و میزان دریافت رشوه را نشان می‌دهد. اندازه این شاخص برای دو سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ برای برخی از کشورها در جدول همراه آمده است.

اندازه این شاخص بین صفر تا ۱۰ است و هر چه رقم آن به ۱۰ نزدیک باشد، فساد کمتر را نشان می‌دهد. براساس این بررسی، کشورهای فنلاند، ایسلند و سنگاپور از ۱۰۰ کشور مورد مطالعه در سال ۲۰۰۷ بهترین وضعیت را از جهت کمترین فساد دارا می‌باشند.

برعکس، کشورهایی مثل عراق، ایران، نیجریه و آذربایجان، فساد بالایی داشته و طی این دو سال، وضعیت بدتری یافته‌اند. به عنوان مثال، رتبه کشور ایران در سال ۲۰۰۶، ۱۰۵ بوده در حالی که در سال ۲۰۰۷ به ۱۳۱ رسیده است.

شاخص پرداخت رشوه (BPI)

این شاخص، معرف عرضه رشوه را نشان می‌دهد و همانند شاخص CPI بین صفر تا ۱۰ اندازه‌گیری شده و هر چه رقم آن به ۱۰ نزدیک‌تر باشد، فساد کمتری را نشان می‌دهد.

یا سرمایه‌ای، دچار مشکلات عدیده‌ای می‌کند. گاهی واردکنندگان، کالاهای وارداتی را با اعتبار ۲ یا ۳ ماهه خریداری می‌کنند، در حالی که محاسبه قیمت‌ها بر مبنای قیمت روز صورت می‌گیرد. به عنوان مثال، تغییر قیمت فرانک سوییس از ۸۱۰ تومان به ۸۹۰ تومان پس از سه ماه، حتی منجر به ضرر واردکننده نیز می‌شود.

موضوع مهم دیگری که درد دل همه فروشندگان است، قاچاق کالاها است. در این زمینه، واردکنندگان کالاهای اصلی، از راه‌های قانونی اقدام به واردات کالا می‌نمایند، حقوق گمرکی می‌پردازند، تبلیغات می‌کنند و در رابطه با فروش کالا متحمل هزینه‌های فراوان دیگری در حالی که در خیابان‌های شهر، ساعت‌های بدلی - که در کشورهای بزرگ دنیا توسط دولت‌ها منهدم می‌شوند - در ویترین مغازه‌ها با نام‌هایی چون رولکس ایتالیا یا حتی به نام اصل، به قیمت‌های نازلی که حکایت از کیفیت پایین کالا دارد، به فروش می‌رسند.

متأسفانه، گاهی دیده می‌شود که برخی از همکاران، جهت ارتقای ناسالم توان رقابتی خود و حذف رقیب از صحنه نیز اقدام به واردات چنین کالاهای بی‌ارزشی می‌نمایند. ارگان‌های ذیربط در ستاد مبارزه با قاچاق کالا نیز، علیرغم تلاش‌هایی که برای جلوگیری از این روند نادرست انجام داده‌اند، هنوز نتوانسته‌اند این معضل را به طور کامل برطرف نمایند.

قابل ذکر است، ضعف قانون نیز گاهی موجب بروز مسایلی در این زمینه شده است. در کشورهایی چون فرانسه و آلمان، جریمه یک ساعت تقلبی حتی به ۱۰ هزار یورو نیز می‌رسد. متأسفانه، علیرغم اهمیت بالای موضوع، هنوز در کشور ما به آن توجه جدی نشده است. در کنار انتقادهایی که شد، جا دارد به کاهش تعرفه‌های گمرکی، از نرخ‌های بالا (۶۵ - ۲۵ درصد) به نرخ‌های امروزی (۶-۴ درصد) که پس از انقلاب صورت گرفته، اشاره کرد. این موضوع، با توجه به این که کشور ما تولیدکننده ساعت نیست، قطعاً تهدیدکننده تولیدکننده داخلی نخواهد بود و می‌تواند به کاهش سطح قیمت‌ها و نزدیکی به قیمت‌های جهانی، کمک شایانی کند. در نهایت، توجه بیشتر مسؤولان امر به مشکلات بازرگانان و اتخاذ راهکارهای مناسب و تعاملات سازنده بین دولت و فعالان اقتصادی می‌تواند به شکوفایی اقتصاد و افزایش ضریب اطمینان تجارت بینجامد. ■

تأثیر عوامل فرهنگی - اقتصادی بر حفظ محیط زیست

هویج و ترکه در اخلاق زیستی

در کنار فرهنگ‌سازی و ترغیب اخلاقی به حفظ محیط زیست، ایجاد انگیزه‌های اقتصادی - پاداش و جریمه - نیز ضروری است.

در ایران، طبیعت همواره مورد احترام و ستایش بوده به طوری که یک روز از سال نیز به نام آن تعلق گرفته است. اما چند سالی است که دامان طبیعت در روز اُنس با آن با زباله‌های انباشت شده، درختان سوخته، ظروف یکبار مصرف، شیشه‌های نوشابه و سایر مظاهر زندگی بشری آلوده می‌شود. با مشاهده رفتار مردم و تولیدکنندگان در روز طبیعت، این سؤال به ذهن متبادر می‌گردد که علیرغم تأکید فراوان برای حفاظت از محیط زیست، چرا یک فرد، انگیزه دارد از کنترل آلودگی شانه خالی کند؟

بر اساس آموزه‌های علم اقتصاد، یک مصرف‌کننده (یا تولیدکننده) مطلوبیت (یا سود) خود را بر اساس قیمت‌هایی که از بازار می‌گیرد حد اکثر می‌کند. اما چنان که انتظار می‌رود این قیمت‌ها در مورد ارزش اجتماعی منابع طبیعی هیچ اطلاعاتی را منعکس نمی‌کنند. به طور مثال، مدیر یک کارخانه کاغذسازی که در کنار رودخانه احداث شده است به راحتی از خدمت مجانی که رودخانه مجاور آن برای دفع پساب ارایه می‌دهد استفاده کرده و در مورد سطح تولید خود تصمیم می‌گیرد. این در حالی است که، این تولیدکننده برای کنترل آلودگی انگیزه‌ای ندارد. اما این خدمت از لحاظ جامعه‌مجاننی نیست؛ چراکه دفع پساب به محیط زیست پایین دست رودخانه صدمات زیادی وارد می‌کند. برای یک مصرف‌کننده نیز هوای پاک، آب غیر آلوده، خاک و سایر منابع طبیعی هنگام تصمیم‌گیری به منظور انتخاب برای مصرف، «کالاهای مجانی» محسوب می‌شوند. لذا وی انگیزه‌ای اقتصادی برای مصرف بهینه این کالاها ندارد.

پاداش و جریمه

از آنجا که قیمت‌های بازاری، منعکس‌کننده کمیابی منابع طبیعی نیستند، سیاست‌گذار با استفاده از ابزارهای انگیزه‌بخش اقتصادی مانند انواع جریمه‌ها، مالیات‌ها و سوبسیدها امکان علامت‌دهی مناسب برای مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان را فراهم آورده و تلاش می‌کند تا هزینه شانه خالی کردن از کنترل آلودگی افزایش یابد. به طور مثال، وقتی که از تولیدکننده خواسته می‌شود به ازای هر واحد ماده آلاینده‌ای که در محیط زیست تخلیه می‌کند، مالیات بر نشر بردارد، سیاست‌گذار در واقع با این ابزار کوشش می‌کند به وی انگیزه دهد

بر اساس آمار سازمان بین‌المللی شفافیت (IT)، وضعیت کشور سوئیس و سوئد از بین ۳۰ کشور مورد بررسی، طی سال‌های ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۶، کمترین فساد را نشان می‌دهند، در حالی که کشورهای چین و هند، رتبه آخر را دارا می‌باشند و وضعیت کشور آمریکا و ژاپن نیز طی این سال‌ها بهتر شده است.

بدین ترتیب، بدیهی است که فساد در تمامی کشورهای توسعه‌یافته یا کمتر توسعه‌یافته وجود دارد، اما شدت و ضعف آن متفاوت است. شواهد تجربی و نتایج آماری نشان می‌دهند که معمولاً در کشورهای توسعه‌یافته نظیر آمریکا، سنگاپور، سوئیس و سوئد، میزان فساد کمتر است. بنابراین به طور قطع، یکی از عوامل فساد را می‌توان درآمد کم و توسعه نیافتگی شمرد.

بر این اساس، توجه به محورهای توسعه و برنامه‌ریزی برای آن، افزایش ظرفیت تولیدی و رشد اقتصادی و انجام سرمایه‌گذاری مؤثر، از موارد مهم در مبارزه با فساد است و در نخستین نگاه، دولت، اولین بانی و پایه این امر مهم به نظر می‌رسد، زیرا دولت با سیاست‌گذاری دقیق و سالم، نظارت، کنترل و اجرای صحیح، هم می‌تواند باعث رشد اقتصادی شود و هم در مبارزه با فساد مؤثر خواهد بود. ■

شاخص ادراک فساد

کشور	شاخص ۲۰۰۶ CPI	رتبه ۲۰۰۶	شاخص ۲۰۰۷ CPI	رتبه ۲۰۰۷
فنلاند	۹/۶	۱	۹/۴	۱
ایسلند	۹/۶	۲	۹/۲	۶
سنگاپور	۹/۴	۵	۹/۳	۴
آمریکا	۷/۳	۲۰	۷/۲	۲۰
ترکیه	۳/۸	۶۰	۴/۱	۶۴
ایران	۲/۷	۱۰۵	۲/۵	۱۳۱
عراق	۱/۹	۱۶۰	۱/۵	۱۷۸
نیجریه	۲/۳	۱۳۸	۲/۲	۱۴۷
آذربایجان	۲/۴	۱۳۰	۲/۱	۱۵۰

شاخص پرداخت رشوه

کشور	سال ۲۰۰۶	رتبه سال ۲۰۰۶	سال ۲۰۰۲	رتبه سال ۲۰۰۲
سوئیس	۷/۸۱	۱	۸/۴	۲
سوئد	۷/۶۲	۲	۸/۴	۲
آمریکا	۷/۲۲	۱۰	۵/۳	۹
ژاپن	۷/۱۰	۱۱	۵/۳	۱۳
چین	۴/۹۴	۲/۹	۳/۵	۲۰
هند	۴/۶۲	۳۰	--	--

استخراج: «اقتصاد ایران» از Transparency International Organization